

ชื่อวิทยานิพนธ์ : รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย : นายบัญญัติ นาคมุจลินท์

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: พระครูสุธีคัมภีรญาณ, ดร. ป.ธ. ๖, พธ.บ.(ภาษาไทย)

M.A. (Ling), Ph.D. (Pali & Bud.)

: ดร.อำนาจ บัวศิริ กศ.บ. (เคมี), คม. (การวิจัยการศึกษา),
คต. (Higher Ed.)

: รศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ปธ. ๗, พธ.บ.(ปรัชญา), M.A. (Bud),
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

วันเสร็จสมบูรณ์ : ๑๒ / เมษายน / ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาศาสนทายาทของเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ๒. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการพัฒนาศาสนทายาท ๓. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากพระไตรปิฎก คัมภีร์พระพุทธศาสนาอื่นๆ เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากภาคสนามด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น พระสงฆ์ ผู้บริหารประชาชน และการร่วมรับฟังการบรรยายพิเศษตามโอกาสต่างๆ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา จากนั้นได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาศาสนทายาท

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาศาสนทายาทในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เป็นการพัฒนาในลักษณะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบพิเศษมี ๓ แผนก คือ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยได้ทำการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาแผนกธรรมจากสำนักศาสนศึกษาวัดหนองแวง แผนกบาลีจากสำนักเรียนคณะจังหวัดขอนแก่น (วัดชัยศรี) และแผนกสามัญศึกษาจากโรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา (วัดธาตุ) สำนักศาสนศึกษาวัดหนองแวงและโรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยามีการจัดการศึกษาแบบบูรณาการทั้ง ๓ แผนกร่วมกัน ส่วนสำนักเรียนคณะจังหวัดขอนแก่น (วัดชัยศรี) จัดการศึกษาเฉพาะแผนกบาลี โดย

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง ๓ แห่ง ได้ดำเนินไปตามนโยบายของมหาเถรสมาคมมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้การสนองงาน และนโยบายของภาครัฐมีกระทรวงศึกษาธิการคอยกำกับดูแลร่วมกันรวมทั้งการดูแลด้านหลักสูตร การวัดผลประเมินผลและการจัดสรรงบประมาณ ส่วนการบริหารจัดการให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส การพัฒนาศาสนทายาทให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ต้องให้ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านการศึกษาในเชิงวิชาการและการศึกษาเชิงพุทธควบคู่กันไป โดยยึดทฤษฎีไตรสิกขาเป็นหลักในการศึกษาบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาสมัยใหม่

รูปแบบในการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนานั้น พบว่าแนวนโยบายการจัดการศึกษาของเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่นยังขาดการวางแผนในการพัฒนาศาสนทายาทร่วมกัน การจัดกระบวนการเรียนการสอนยังขาดความเข้าใจในการนำทฤษฎีการศึกษาและทฤษฎีจิตวิทยามาใช้ในการสร้างแรงจูงใจสร้างความมุ่งมั่นในการที่จะศึกษาให้สำเร็จ การจัดหลักสูตรการศึกษาแผนกธรรมและแผนกบาลีเป็นการศึกษาเฉพาะทางยังไม่เกิดการบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ศาสนทายาทเกิดการเรียนรู้และประพฤติตนตามหลักศีลาจารวัตรและการพัฒนาบุคลิกภาพยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมจะยอมรับได้ จากการวิจัยจึงได้เสนอรูปแบบการพัฒนาใหม่ตามกระบวนการ PTCC Model มองผ่านทฤษฎีระบบและการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่ง PTCC Model หมายถึง P: การกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อการพัฒนาศาสนทายาทในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ ยกระดับให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงเพื่อเชิดชูสถาบันหลักของชาติ กำหนดกรอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรมในการพัฒนาศาสนทายาทร่วมกันแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน T: ด้านกระบวนการเรียนการสอนต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนามนุษย์ สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์และสังคม ให้ศาสนทายาทและผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในความมั่นคงของการเข้ามาบรรพชา C: ด้านหลักสูตรต้องกำหนดหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลีและแผนกสามัญศึกษาให้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ C: ด้านคุณลักษณะต้องกำหนดคุณลักษณะด้านการศึกษาและคุณลักษณะเชิงพุทธโดยบูรณาการกับทฤษฎีการศึกษาและทฤษฎีบุคลิกภาพ

โดยกระบวนการ PTCC Model จะสำเร็จได้ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับทฤษฎีระบบ มีการนำเข้าศาสนทายาท กระบวนการการพัฒนาศาสนทายาท ได้ศาสนทายาทที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนาตามที่สังคมต้องการ และนำกลับเข้าพัฒนาใหม่ผ่านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานที่กำหนดตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ

Dissertation Title : A Form of Development of Satisfied Religious Heirs
In Buddhism

Researcher : Mr. Banchayuth Nakmoodjalin

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisor Committee

: Dr.Phraekhru Sudhikhamphirayana Wi, Pali VI,
B.A.(Thai), M.A.(Ling.), M.A., Ph.D.(Pali&Bud.)

: Dr.Amnaj Buasiri, B.Ed.(chem), M.Ed.(Ed.research),
Ph.D.(Higher Ed.)

: Assoc. Prof. Dr. Sowit Bamrungphak, Pali VII,
B.A. (Phil.), M.A. (Bud.), Ph.D.(Buddhist Studies)

Graduation : 12 / 04 / 2014

ABSTRACT

The dissertation, “A Form of Development of Satisfied Religious Heirs in Buddhism” had three main purposes: (1) to study the conditions of developing the satisfied religious heirs within areas of Khonkaen ecclesiastical administration, (2) to study a concept and principles of developing the satisfied religious heirs, and (3) to study a Form of developing the satisfied religious heirs in Buddhism. This was a qualitative research to collect all data from Tipitaka, other Buddhist books, academic paper in Buddhism, related researches, and a field work with observation and interview with many persons: monks, administrators, and people through listening to the special lecture in many chances. The collected data was analyzed with the descriptive analysis in order to give a Form of development of the satisfied religious heirs.

A result of this study was found that the state of developing the satisfied religious heirs within areas of Khonkaen ecclesiastical administration was in the form of Phrapariyattidhamma, special education in three sections: Dhamma, Pali and ecclesiastical secondary schools. The research depended upon the state of managing

the Dhamma studies at the Wat Nongwaeng Pāli Ecclesiastical School, Khonkaen Ecclesiastical School (Wat Chaisri) and the Wiwekthammaprasitvidya School (Wat Thatu), the ecclesiastical secondary school. Wat Nongwaeng Pāli Ecclesiastical School and the Wiwekthammaprasitvidya School managed the ecclesiastical education in a form of three-section integration. On the contrary, the Khonkaen Ecclesiastical School (Wat Chaisri) dealt only with Pali studies. These educational institutions followed the policy of the Thai Sangha Supreme Council, greatly supported by the Office of Natural Buddhism and the government's policy, greatly examined by the Ministry of Education in accordance with content, curricular, evaluation, assessment, and budget allocation. Similarly, the educational management was given the abbot of the Buddhist temple. The development of the satisfied religious heirs was managed with the growth of an academic and Buddhist study in accordance with the Buddha's principle of Threefold Training integrated with the theory of motivation and the theory of personality mentioned by the modern psychologists.

A Form of developing the satisfied religious heirs in Buddhism was found that the policy of educational management in the Khankaen Sangha administrative areas was made without any cooperative plan in developing the satisfied religious heirs. The management of the learning-and-teaching process was done without any clear understanding to take the educational theory and the psychological theory to encourage students to finish their education. The management of the Dhamma and Pāli curriculum was a special study without any integration with modern sciences. The development of personality among the satisfied religious heirs came from learning and following the morality and then, the development of personality was not seen according to the standard accepted by all societies. In this research, there were some new suggestions according to the PTCC model through the systematic theory as well as the 2010 educational assessment and standard according to the rule of the Ministry of Education. In the PTCC model, 'P' was to make the educational policy for the development of the satisfied religious heirs as a human resource and then, it was taken to the high professional education in order to support the major national institutions, and make the vision, mission, strategy, projects, and activities with the integrative cooperation for developing the satisfied

religious heirs in all related intuitions. ‘T’ was a learning-and-teaching process that required making the educational policy in accordance with the theory of human development and supported the basic want of human beings and societies. It assured the religious heirs and guardians in the stability of getting the ordination. ‘C’ was the curricula in Dhamma ecclesiastical schools, Pāli ecclesiastical schools and the ecclesiastical secondary school that required integrating it with the modern sciences. ‘C’ was the educational and Buddhist quality to be integrated with the educational theory and the theory of personality.

The PTCC model had to be associated with the systematic theory: getting the religious heirs, developing the religious heirs according to the process of training that stressed on the satisfied quality required in Buddhism and societies and then, retaking them to the program of training through a process of the organized educational assessment and standard.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอระบุนามไว้เพื่อแสดงความขอบคุณ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ พระครูสุธีคัมภีรญาณ.ดร., ดร.อำนาจ บัวศิริ, รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ปภัสสร กิมสุวรรณวงศ์ ที่คอยแนะนำสอนกระบวนการคิดที่เป็นระบบเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากการวิเคราะห์ตำราวิชาการ ชี้แนะงานทางด้านวิชาการที่นำสมัย ขอขอบคุณพระมหาเถระ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เมตตาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์และให้กำลังใจในการศึกษา และอนุเคราะห์เอกสารในการค้นคว้า

ขอขอบคุณมารดา บิดา ที่ได้ให้กำเนิด เลี้ยงดูจนเติบโต และให้โอกาสทางการศึกษา ขอขอบคุณครู อาจารย์ทุกท่าน ที่มีส่วนแนะนำ อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนสามารถอ่านออกเขียนได้ ขอขอบคุณครูวรารักษ์ นาคมจลินท์ ภรรยาที่คอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จนทำให้เกิดความสำเร็จในการศึกษาและเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ช่วยจัดหาหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมให้ และขอขอบคุณทุกท่านซึ่งหมายถึงบุคคลในทิศทั้ง ๖ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน

สุดท้ายนี้ กุศลกรรมที่ได้กระทำให้มา ขอมอบแก่มารดา บิดา ครู อาจารย์ ผู้มีคุณ ญาติสนิท มิตรสหายทุกๆ ท่าน ขอจงมีแต่ความสุขสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล ด้วยเทอญ

นายบัญญัติ นาคมจลินท์